

איך הופכים את תלבושת בית הספר לפרויקט חינוכי, סביבתי וקהילתי בקלות ובשיתוף התלמידים

בכל בית ספר יש שתי תופעות קבועות: הררי בגדים ואביזרים שנשכחים בחצר, וארונות ביתיים מלאים בחולצות בית ספר קטנות שכבר אין בהן צורך.

פרויקט "חולצות במעגל" לוקח את שני האתגרים האלה והופך אותם להזדמנות:

- לחינוך מעשי לצריכה נבונה, שימוש חוזר וצרכנות יד שנייה
- לחיזוק ההיכרות וקשרי הקהילה
- להעצמת תלמידים המנהלים את הפרויקט
- לשיח מעמיק בנושא קיימות, פסולת ותרבות הצריכה
- לצמצום פסולת
- למתן מענה למשפחות הזקוקות לחולצות ולאלה המבקשות לפנות מקום בארון.

מדריך זה נכתב במהלך עבודה על פרויקט דומה במשך כשנה בבית הספר "בורוכוב" בגבעתיים בשיתוף המרכז לחינוך סביבתי חירייה. הפרויקט קם בעקבות יוזמת הורים והוא מתחיל את שנתו השנייה בהצלחה.

מה צריך כדי להתחיל?

תשתית איסוף:

2 ארגזים גדולים שמוצבים במקום בולט עבור איסוף חולצות.

פינת אבדות מזמינה:

מתלים ניידים, ארונות או קולבים המאפשרים חיפוש נעים בין האבדות.

המנוע האנושי:

קבוצת הורים עם תחושת מחויבות לנושא (שלושה ומעלה). אם, כבר בשלב הזה, הצלחתם לגייס מורה מלווה ו/או קבוצת תלמידים פעילה עוד יותר טוב!

שלבי הפרויקט

שלב א': פיילוט בקנה מידה קטן

1. פנו אל הנהלת ביה"ס, בקשו להרים את הפרויקט ובדקו מה מידת שיתוף הפעולה של ביה"ס

2. איסוף

- הודיעו לכל הורי בית הספר על ארגז האיסוף, בקשו להביא חולצות בית ספר בלבד במצב טוב ונקי.
- הציבו מיכל איסוף כמו ארגז קרטון עם שלט במקום בולט להורים, כדאי לתזכר על האיסוף מדי פעם.
- דאגו לאחסון במקום מוסכם עם בית הספר עד ליום המכירה. השתדלו לשמור על שקיות התרומה, לרוב תרומות המגיעות בשקית אחת הן באותה מידה וחוסכות שלבי מיון. מומלץ לא לאחסן בשקיות אשפה.

3. מיון

על החולצות שנתרמו להיות מזמינות למכירה ולכן יש למיין החוצה חולצות עם כתמים או עם סמל דהוי. מומלץ למיין לפי שרוול ארוך וקצר ולפי הגודל (כיתה א', ב' וכו'). בפיילוט בגבעתיים גילינו כי בערך 15% מהחולצות שנאספו לא התאימו למכירה, כל השאר היו במצב טוב מאוד.

טיפ! מיון זריז: כדי למיין בקלות לפי שכבות גיל, חפשו את החולצות הקטנות ביותר והשאירו אחת כסימון לכיתה א', לפי גודל זה ניתן בקלות להחליט על חולצה לדוגמה לכל גיל ולפי מפתח זה למיין את כל החולצות האחרות.

4. מכירה

רצוי להצמיד את יום המכירה לאירוע בית ספרי אחר, כמו חלוקת ספרי לימוד, ימי הורים וכו'.

פינת מכירות מסודרת מזמינה חיפוש ורכישה, כדאי לנסות לסדר לפי צבעים, זה מאוד מושך את הקהל.

החליטו האם המכירה בתשלום או לא. במידה ובחרתם בתשלום החליטו על סכום ופתחו פלטפורמה דיגיטלית לאיסוף הכסף. הכינו ברקודים מודפסים לסריקה לטובת התשלום. כמובן שניתן להחליט שמוסרים את החולצות למי שצריך, או שעושים שוק החלפה גדול.

ציוד נדרש להפעלה

ארגזים לאיסוף הבגדים שנותרו, ממויינים, בתום המכירה. כדאי לארוז חזרה לפי המידות

שלטים עליהם מודפס ה-QR של קבוצת איסוף הכסף

אזור למכירה: שולחנות עם מפות, או אזור נקי אחר

מקום לאחסון החולצות שלא נמכרו, לשוק הבא

אפשר להניח במקום קרוב אזור של מסירה בחינם, של חולצות במצב פחות טוב. לא פעם גם הן מוצאות בית בכל זאת

שקיות בשימוש חוזר לרוכשים, ישמשו גם לאריזת החולצות לפי מידות

בגבעתיים הוחלט למכור את החולצות ב-5 ש"ח לכל חולצה על מנת להבטיח קניות שקולות ומסודרות. הכסף הועבר לפרויקטים סביבתיים בבית הספר.

מסקנות מהפיילוט

- הפיילוט היה מוצלח מאוד! מתוך 200 חולצות שנאספו ו-170 שהוצעו למכירה, נמכרו 150.
- לחולצות לבנות ותלבושת ספורט יש ביקוש גבוה. מצאי החולצות לכיתות הנמוכות גדול בהרבה לעומת מצאי החולצות לכיתות הגבוהות יותר.
- בכסף שנאסף בפיילוט נרכשו מוטות תלייה וקולבים (יד 2), בעזרתם הותקנה פינת אבדות מסודרת. במכירות הבאות הוצבו האבדות ליד דוכן המכירה, וגם הבגדים הללו שבו לבעליהם או מצאו בתים חדשים.
- כדאי לגייס את השכבה הבוגרת, לסייע בהקמת השוק, המכירות והקיפול ולתת להם את הכסף שנאסף לצורכיהם.
- תפעול השוק דורש 2-3 מתנדבים מבוגרים לפחות. הורים מלווים טובים יותר בהצעת מידות, צבעים, גזרות מיוחדות וכו'.
- יש צורך לאחר שלב זה לעבוד ביחד עם הנהלת בית הספר על מנת להבטיח מעורבות של גורמים שונים: מועצה ירוקה, עובדי ניקיון, צהרון וכד'.

שלב ב': עבודה עם בית הספר: הפיכת המיזם לשגרה והתרחבות

פעלו מול הנהלת ביה"ס לשילוב הפרויקט בשגרת ביה"ס.

הגדירו אזורי איסוף קבועים (לפי שכבות / אזורי ביה"ס וכד') והציבו שלטים מתאימים.

תדרכו את התלמידים, המנקים והצוותים במיקום פינות האיסוף ובסדרי האיסוף.

איסוף מסודר יקל על תלמידים למצוא אבדות שלהם לפני שיתגלגלו לשוק יד שניה.

התרחבות א': מי יכול להצטרף לתוכנית? מתנדבים נוספים? בגבעתיים הוחלט הוחלט לעבוד עם המועצה הירוקה.

בכל יום שישי צוות תלמידים סידר את האבדות באופן מזמין על קולבים, והציב את המתלים במקום בו יראו היטב בשעת איסוף התלמידים.

התרחבות ב': מה עוד יכול להיכנס לשוק יד 2 הזה? בגבעתיים בחרנו לאסוף גם חפצים אבודים (בקבוקים למשל) שהוצעו לצד החולצות.

התרחבות ג': הרחבת הרעיון. לפנות לועד ההורים העירוני, למחלקות קיימות ברשות, לשכפל לבתי ספר אחרים, לשתף פעולה עם מוסדות נוספים, להפוך את הפרויקט לעירוני.

פינת האבדות לאחר העבודה עם המועצה הירוקה

פינת האבדות עם מתלה אחד, ללא ארגון

מתוך הפיילוט שלנו, למדנו כמה שיעורים חשובים

- **למידה מעשית:** שילוב נושא תרבות הצריכה והשימוש החוזר בתוכנית הלימודים, מיתוג הפינה (כמו "ארץ החפצים האבודים") ועידוד הילדים לעבור שם בעצמם, משלימה ומעצימה את העשייה.
- **רגישות חברתית:** מומלץ לעדכן את יועצות בית הספר במלאי החולצות הממוין עבור משפחות שישמחו לקבל חולצות.
- **רישום מונע:** עודדו את כיתות א'-ב' (וההורים) לרשום שמות על הבגדים כבר בתחילת השנה, כדי למנוע מהבגדים להגיע לאבדות מלכתחילה.

רעיונות לשיעורים בנושא זה ניתן למצוא בפורטל ההדרכה של חירייה.

הרימה את הפרויקט וגם כתבה על זה חוברת: **נטע דונחין**, מנהלת ההדרכה במרכז לחינוך סביבתי בחירייה.